

2

והוא דינין קום פשט. משפט הוא וקא חשיב: ומשני קום פשט וזכר אל פשטא סוף. קום עשה משפט וזכר אל תעשה על אפילו אינו מוטע לעשות משפט והוא יושב ובעל מחזה הוא שלא לעשות על ואחרת לא תעשו על (ויקרא יב) אינה קום עשה משפט אלא לחודה קיימא שז והבטל מלא תעשה על אצל אחרת תורה אור

[ש"י חסידות
הגדולה יג' דרש
ח"י מוסרין]

[מכאן
ספרים
ק"ק לת. פ"ג]

[לפני מ.]

[י"ל וזכר מ.]

[לפני מ.]

והוא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה וזכר אל תעשה ניהור *ואמר ר' יוחנן *עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר *תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם וליחשבה גבי שבע מצות מ"ד מורשה מיגול קא גזיל לה מאן דאמר *מאורסה דרבי כנערה המאורסה דבסקילה מיתבי היה *ר"מ אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם האדם למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה חרי הוא ככהן גדול החם בשבע מצות דידתו: ר' חנינא בן גמליאל אומר אף הדרם מן החי: ת"ד *אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי רבי חנינא בן גמליאל אומר אף הדרם מן החי מ"ט דרבי חנינא בן גמליאל קרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל ורבינן ההוא *למישרי שרצים הוא דאתא כיצא בדבר אתה אומר *דק חוק לבלתי אכל הדרם כי הדרם הוא הנפש וגו' [א] (רק חוק לבלתי אכל הדרם זה אבר מן החי כי הדרם הוא הנפש זה דם מן החי) ורבינן ההוא לדרם הקוה שהנשמה יוצאה בו הוא דאתא למה לי למיכתב לבני נח ולמה לי למשני בסיני כדר' יוסי בר' חנינא רבינו יוסי בר' חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דר' יהודה אבר מן כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה אדרבה נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח מראיתני עבודת כוכבים בסיני ואשבחן דעגש עובדי כוכבים עילויה ש"מ לזה ולזה נאמרה: לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח: אדרבה מדלא נישנית בסיני לבני נח נאמרה ולא לישראל ליבא מידעם דלישראל ישרי *ולעובד כוכבים אסור ולא ודרי יפת תואר החם משום דלא בני כיבוש ניהור ודרי פחות משה פרוטה התם *משום דלאו בני מדולה ניהור: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה ודרי

ובתו וגו' ובגלל התעבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל התעבות האל שמע מינה כי יביע קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להקך מבני נח ובדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לבני נח מסיני ואיך חף על גב דבסיני נאמר עולה מדלת הדר תביי בסיני כדליתא בעבודת כוכבים ובעלו עריות דהשקן דלעגש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל שילוי לקדושה עמדו באיסורין אצל עובדי כוכבים נטמן מהן ולקמן פריך דילמא להכי לא נשני דבני נח הוא דאסורי ולא לישראל ומשני ויבא מדי דלישראל שרי ועובדי כוכבים שכינאו מכלל בני נח להתקדש יצאו ולא להקל עליהם וזהו ליכא למימר דא"כ אמאי אהני עובדי כוכבים הילך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה צנני נח הילך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמנא נטליה מבני נח ממחן תורה ואיך: ואנו אין לנו: אחרת צנני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: בסיני חלל גיד הנשה: דאמר בפרק גיד הנשה (חז"ן דף קז) מבני יעקב נאמר גיד הנשה שהיו צנני נח קודם מתן תורה ורבינן פליגי ואמרנו בסיני נאמר ולא להם אלא שנכתב במקומו תורה כתבו משה במקום המעשה על העמוד לידע ואחר טעם נאמר להם ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא נאמר בני נח דהא בני ישראל כתיב והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לבני נח לעולם הולך לשטתן בסיני לזה משום דאי לא אהדרינהו היה אמנא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לבני נח דמהא ליכא למיגמר שהרי לא נאמרה אלא לישראל ובעוד שהיו בני נח נזי להם נאמר ולא לישראל אלא מראיתני עובדי כוכבים הוה נאמרין להו: ואשקנן דלעגש עובדי כוכבים עלייהו שבע אומות כדכתיב לא ימלא כף מעביר דמו וכו' וזכרנו בזה: אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לבני נח נאמר: לבני יעקב בעוד שהיו בני נח נאמר להם ולא לישראל: וסרי *פולחן: פולחן להם כדאמר לעיל (דף נ"ז): *לאו בני כיבוש ניהור: לא נתנה חרץ לכבוש כי אם לישראל שהם לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה *ש"מ כיבוש: אשום דלאו בני מחילת ניהור

אלא האדם: פרש"י וזית ליה לר"מ אדם קרוין אדם וקשה דכפ"ק דכריתות (דף יז) פטר סך משמן המסחה לעובד כוכבים ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על בשר אדם לא יכר חסד קרוין אדם מיהו מלטי למימר דטעמא משום דכל שישט בכך ישט בכל יסך וכל שאינו בכך אינו צנני יסך וי"ס דגרסי הכא רבי ירמיה ור"מ מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם רטט ע"ד

היתרון לאדם המעלה ומשום בתורת ה' תע על דלא מיתבי בפרק הבא על יבמות (יבמות דף ס"א וס"ב) מדרבנן במלכים כל האדם והבהמה (שמות ט) והא דקאמר הכא כהנים לויים וישראלים לא נאמר ח"ק לא נאמר אלא דלשחטם כהנים לויים וישראלים וה"ל משום פי' דוקא גבי פורענות קורא אותם אדם דלאו רחמי לכתוב שם ישראל אצל גבי האדם וחי בהם ה"ל למכתב כהנים לויים וישראלים כמו שרגיל בכל מקום כדכתיב (ויקרא כ"ה) אומר אל הכהנים (במדבר י"ח) ואל הלויים תדבר (שמות י"ד) דבר אל בני ישראל וכו' איתא במדרש ויכיל מה אקוב לא קבה אל שלא הזכיר שמו על פורענות אדם כי יהיה בעבור שגור נגד פרשת כי תהיה באדם ולא בישראל אלה יעמדו לבדך את העם וגבי פורענות אלה יעמדו על הקללה והא דפריך התם מהך קראי חף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכנה גבי פורענות אף ישראל באדם היכא דלא חייבי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקריתן אדם: *אף דם מן החי: ולרבינן אבר מן החי וקשה דתנא דלעיל (דף נ"ז) (דרד"ס) דנ"ל אבר מן החי מאלל תאכל ולא מוקי הוי קרא אלא למשני שרצים כדנפקא לקמן מי שדמו חלוק מעשרו:

ורבינן הוא לדרם הקום: בפרק גיד הנשה (חז"ן דף ק"ה) מוקי לה דאבר מן החי טהור בין בעמלים בין בעהרים והכא דמוקים לה לדרם הקום כמ"ד התם (דף ק"ה) אינו טהור אלא כשהוא בן: **נאמר** לבני נח: עובד כוכבים שצנני לא שייך כאל דישאל הוהו לשבות:

ליבא מידעם דלישראל שרי: בדבר שהוא מטה לישראל לא חמירין הכי העבד כוכבים שצנני חייב ולישראל מטה חף על גב דבסיני צנני ח"ן מטה לישראל מ"מ יש עליו מנות שצנני שצנני ועל העובדים דעובד כוכבים חייב וישראל פטור אצ"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה דאמרין בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף ע"ב) ילא רחשו ח"ן טעניו בו דאין דוחין נפש מפני נפש אצל קודם שאל רחשו הוי' פושטת ידה וחתכיתו לאברים ומולאיה כדי להליל את אמו וכו': צנני כוכבים אסור כיון שהוהו על העובדים וי"ל דהא נמי בישראל מטה כדי להליל ואפשר דאפילו בעובד כוכבים שרי: והא

והוא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה וזכר אל תעשה ניהור *ואמר ר' יוחנן *עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר *תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם וליחשבה גבי שבע מצות מ"ד מורשה מיגול קא גזיל לה מאן דאמר *מאורסה דרבי כנערה המאורסה דבסקילה מיתבי היה *ר"מ אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם האדם למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה חרי הוא ככהן גדול החם בשבע מצות דידתו: ר' חנינא בן גמליאל אומר אף הדרם מן החי: ת"ד *אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי רבי חנינא בן גמליאל אומר אף הדרם מן החי מ"ט דרבי חנינא בן גמליאל קרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל ורבינן ההוא *למישרי שרצים הוא דאתא כיצא בדבר אתה אומר *דק חוק לבלתי אכל הדרם כי הדרם הוא הנפש וגו' [א] (רק חוק לבלתי אכל הדרם זה אבר מן החי כי הדרם הוא הנפש זה דם מן החי) ורבינן ההוא לדרם הקוה שהנשמה יוצאה בו הוא דאתא למה לי למיכתב לבני נח ולמה לי למשני בסיני כדר' יוסי בר' חנינא רבינו יוסי בר' חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דר' יהודה אבר מן כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה אדרבה נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח מראיתני עבודת כוכבים בסיני ואשבחן דעגש עובדי כוכבים עילויה ש"מ לזה ולזה נאמרה: לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח: אדרבה מדלא נישנית בסיני לבני נח נאמרה ולא לישראל ליבא מידעם דלישראל ישרי *ולעובד כוכבים אסור ולא ודרי יפת תואר החם משום דלא בני כיבוש ניהור ודרי פחות משה פרוטה התם *משום דלאו בני מדולה ניהור: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה ודרי

כ"ה וצ"ה ח"ה

דברות דגמרא
[א] נ"ס דק חוק לבלתי
אכול דם זה אבר
מן החי כי הדרם טהור
הנפש נמחק:

[ובי"ט חס"י יבמות ס"א.
ד"ס חז"ן]

גליון השנים
נ"ב: עובד כוכבים שצנני
בתורה ע"י מנהג דף י"ג
ש"ה חס"י ד"ס ח"ן: